

Sygn. akt VIII U 540/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grzegorz Tyrka
Protokolant:	Igor Ekert

po rozpoznaniu w dniu 18 października 2016 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy Spółdzielni Mieszkaniowej im. (...)T. w P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z udziałem

zainteresowanego A. D.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy zlecenia i o podstawę wymiaru składek

na skutek odwołania Spółdzielni Mieszkaniowej im. (...)T. w P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 29 stycznia 2016 r. **nr** (...)

1) oddala odwołanie;

2) zasądza od Spółdzielni Mieszkaniowej im. (...)T. w P. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Grzegorz Tyrka

Sygn. akt VIII U 540/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29.01.2016r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, iż zainteresowany A. D. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek Spółdzielni Mieszkaniowej im. (...) w P. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresach: od dnia 13.09.2003r. do dnia 30.10.2003r., od dnia 24.05.2005r. do dnia 25.09.2005r., od dnia 12.06.2006r. do dnia 30.07.2006r. i od dnia 01.08.2006r. do dnia 30.08.2006r. oraz określił podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie

emerytalne, rentowe, wypadkowe, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za miesiące: 11/2003r., 06/2005r. do 09/2005r., 07/2006r. do 09/2006r.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż na podstawie zapisów Kompleksowego Systemu Informatycznego ZUS ustalono, iż płatnik składek Spółdzielnia Mieszkaniowa im. R. T. z siedzibą w P. w okresach wyszczególnionych powyżej zgłosiła zainteresowanego do ubezpieczenia zdrowotnego jako zleceniobiorcę. Okazało się, że zainteresowany nie posiadał jednak w tym czasie innego tytułu do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych. Stąd organ rentowy na podstawie art.6 ust.1 pkt 4, art.13 pkt 2 i art.12 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych objął A. D. ubezpieczeniami jak w sentencji decyzji i dalej określił wysokość podstaw wymiaru składek z tytułu zawartych umów zlecenia.

W odwołaniu od decyzji odwołująca Spółdzielnia Mieszkaniowa im. (...). T. wniosła o jej uchylenie.

Na uzasadnienie swojego stanowiska podniosła, iż w latach 2003 – 2006 zawarła z zainteresowanym A. D. kilka krótkotrwałych umów zlecenia jako wykonującym obowiązki inspektora nadzoru robót ogólnobudowlanych. A. D. złożył wymagane przez ZUS oświadczenie, iż posiada tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych wynikający z zatrudnienia na podstawie umowy o pracę i nie wnosi o objęcie go ubezpieczeniem, gdyż podstawa wymiaru składek z tytułu stosunku pracy jest wyższa od kwoty najniższego wynagrodzenia. Spółdzielnia zatrudniająca 4 osoby nie miała żadnych powodów i możliwości, aby kwestionować złożone oświadczenie i sprawdzić jego prawdziwość. Należy więc stwierdzić, iż w postępowaniu Spółdzielni nie ma elementów zawinienia, ani też zamiaru uszczuplenia dochodów ZUS, co zwalnia ją od obowiązku zapłaty zaległych składek. Dodatkowo odwołująca Spółdzielnia podniosła zarzut przedawnienia względem zaskarżonej decyzji.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w tej decyzji. Organ rentowy dodał, iż bez znaczenia dla sprawy pozostaje to, czy zainteresowany wprowadził w błąd płatnika w kwestii posiadania lub nie innego od umowy zlecenia tytułu do podlegania ubezpieczeniom społecznym. O podleganiu ubezpieczeniom decyduje bowiem faktyczne zaistnienie zdarzeń rodzących z mocy ustawy obowiązek podlegania ubezpieczeniom lub faktyczne wystąpienie okoliczności wyłączających z tych ubezpieczeń z uwagi na zbieg tytułów. Nadto wskazał na bezzasadność zarzutu przedawnienia, gdy przedawnienie składek nie stanowi przeszkody do ustalenia faktu podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym oraz do ustalenia wysokości podstawy wymiaru składek za sporne okresy.

Organ rentowy wniósł także o zasądzenie od odwołującej zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Zainteresowany A. D. w okresach od dnia od dnia 13.09.2003r. do dnia 30.10.2003r., od dnia 24.05.2005r. do dnia 25.09.2005r., od dnia 12.06.2006r. do dnia 30.07.2006r. i od dnia 01.08.2006r. do dnia 30.08.2006r. wykonywał pracę na podstawie zawartych z odwołującą Spółdzielnią Mieszkaniową im. (...). T. umów zlecenia.

Z tytułu zawartych umów zlecenia odwołująca Spółdzielnia zgłosiła zainteresowanego wyłącznie do ubezpieczenia zdrowotnego jako zleceniobiorcę od dnia 20.09.2003r. do dnia 25.09.2005r., od dnia 24.05.2005r. do dnia 25.09.2005r. i od dnia 12.06.2006r. do dnia 29.09.2006r.

Na rozprawie w dniu 23.08.2016r. zainteresowany oświadczył, iż od 1997r. pobiera emeryturę wojskową. W okresie objętym zaskarżoną decyzją nie pozostawał w stosunku pracy, a jedynie prowadził działalność gospodarczą w zakresie nadzoru i kosztorysu ogólnie – budowlanego i tego tytułu podlegał tylko ubezpieczeniu zdrowotnemu. Dodał, iż błędnie wpisał w oświadczeniu, iż pozostaje w stosunku pracy.

/Dowód z: aktu organu rentowego/

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, iż podniesiony przez odwołującą Spółdzielnię Mieszkaniową im. (...) T. zarzut przedawnienia jest bezzasadny. Instytucja przedawnienia, o której mowa w art. 24 ust.4 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2015r., poz.121 ze zm.) zwanej dalej ustawą, może być skutecznie podniesiona wyłącznie w przypadku decyzji określającej stan zadłużenia na koncie płatnika z tytułu nieopłaconych składek, co niewątpliwie nie miało miejsca w niniejszej sprawie. Przedawnienie składek – jak słusznie podniósł organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie – nie stanowi natomiast przeszkody do ustalenia podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym oraz do ustalenia wysokości podstaw wymiaru składek, jak to ma miejsce w sytuacji decyzji zaskarżonej w niniejszym postępowaniu.

Sąd podziela w tej kwestii stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uchwale z dnia 09.06.2016r. (III UZP 8/16 Lex nr 2051540), w której Sąd Najwyższy stwierdził, iż dopuszczalne jest ustalenie w decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych podlegania ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu osoby wykonującej pracę na podstawie umowy zlecenia w sytuacji, gdy należności z tytułu składek na te ubezpieczenia uległy przedawnieniu przed wydaniem decyzji.

W uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy wyjaśnił, iż upływ terminu przedawnienia składek nie stanowi ani normatywnej, ani faktycznej przeszkody stwierdzenia przez organ rentowy, że konkretna osoba fizyczna w przeszłości podlegała ubezpieczeniom społecznym w okresach, za które płatnik nie odprowadził należnych składek (i których już nie odprowadzi z uwagi na ich przedawnienie). Stosunek ubezpieczenia społecznego powstaje z mocy samego prawa, a to oznacza, że na jego powstanie, ustanie oraz zmianę nie ma żadnego wpływu wola stron. O tym, że osoba fizyczna i w jakich okolicznościach podlega (bądź nie podlega) ubezpieczeniom społecznym decyduje wyłącznie ustawa. Ponieważ publicznoprawny stosunek ubezpieczenia społecznego powstaje (istnieje) ex lege, to wydawana przez organ rentowy na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy decyzja w indywidualnej sprawie dotyczącej zgłaszania do ubezpieczeń społecznych oraz przebiegu tych ubezpieczeń, jedynie potwierdza podleganie ubezpieczeniu niezależnie od woli ubezpieczonego i płatnika. Taka decyzja ma charakter deklaratoryjny, a nie konstytutywny. Przepis art. 83 ust. 1 i inne przepisy ustawy w żaden sposób nie nakłada ograniczeń czasowych do wydania przez organ rentowy deklaratoryjnej decyzji stwierdzającej istnienie (nieistnienie) obowiązku ubezpieczeń społecznych. Można zatem uznać, że organ rentowy dysponuje nieograniczonym w czasie uprawnieniem do wydawania deklaratoryjnej decyzji stwierdzającej istnienie (nieistnienie) obowiązku ubezpieczeń społecznych. Z tego wynika zaś, że taka możliwość (uprawnienie) rozciąga się również na sytuację, w której organ rentowy orzeka o podleganiu ubezpieczeniom społecznym w okresach wstecznych, w odniesieniu do których składki powinny, a nie zostały uiszczone, a nadto w dacie wydawania decyzji o podleganiu ubezpieczeniom społecznym były już przedawnione (a więc, gdy zobowiązanie składkowe wygasło).

Przedawnieniu ulegają należności z tytułu składek oraz odsetki za zwłokę, koszty egzekucyjne, koszty upomnienia i dodatkowa opłata (art. 24 ust. 2 i 4 tej ustawy). "Przedawnia się" więc jedynie obowiązek składkowy (obowiązek płatniczy, którego treścią jest uiszczenie przez płatnika sumy pieniężnej na pokrycie wymagalnych zobowiązań składkowych). Nie ulega natomiast "przedawnieniu" stwierdzenie obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym, bo nie przewiduje tego ani ustawa systemowa, ani inne akty prawne z dziedziny ubezpieczeń społecznych.

Ustalenie istnienia w przeszłości obowiązku ubezpieczeń społecznych w sytuacji, gdy składki na te ubezpieczenia nie zostały zapłacone i przedawniły się, nie jest bezprzedmiotowe (zbędne). Potrzeba wydania takiej decyzji wynika przede wszystkim z uwzględnienia, że podleganie ubezpieczeniom społecznym - mimo nieopłacenia składek - ma (zawsze może mieć) istotne znaczenie dla realizacji interesów osoby ubezpieczonej. Tak więc względy funkcjonalne również przemawiają za potrzebą wydania decyzji stwierdzającej istnienie obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym, mimo przedawnienia należności z tytułu składek.

Zgodnie z art.6 ust.4 oraz art.13 ust.2, art.12 ust.1, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu podlegają osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia (...), od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy.

W myśl art.9 ust.5 ustawy osoby, o których mowa w art. 6, niewymienione w ust.4, 4a i 4c, to jest między innymi osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą mające ustalone prawo do emerytury lub renty podlegają dobrowolnie ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Zgodnie z art.9 ust.4a ustawy osoby, o których mowa w art.6 ust.1 pkt 4 ustawy

(zleceniobiorcy) mający ustalone prawo do emerytury lub renty podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, jeżeli równocześnie nie pozostają w stosunku pracy, z zastrzeżeniem ust.2c i 4b.

Stosownie do art.18 ust.3, art.20 ust.1 ustawy podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe zleceniobiorców stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, jeżeli w umowie zlecenia określono odpłatność za jej wykonanie kwotowo, w kwotowej stawce godzinowej lub akordowej albo prowizyjnie.

Zgodnie z art.81 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 27.08.2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2015r., poz.581 ze zm.) do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne osób wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenie stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe tych osób. Podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne pomniejsza się o kwoty składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe finansowanych przez ubezpieczonych, niebędących płatnikami, potrąconych przez płatników ze środków ubezpieczonego, zgodnie z przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych.

W myśl art.18 ust.1 ustawy z dnia 29.12.1993r. o ochronie roszczeń pracowniczych

w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz.U. z 2002r. Nr 9, poz.85 ze zm.), składkę na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych ustala się od wypłat stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe bez stosowania ograniczenia.

Okolicznością bezsporną było, iż zainteresowany A. D. w okresach spornych objętych zaskarżoną decyzją będąc uprawniony do emerytury wojskowej świadczył pracę na podstawie zawartych z odwołującą Spółdzielnią Mieszkaniową im. (...). T. umów zlecenia, a jednocześnie był osobą prowadzącą działalność gospodarczą. Nie pozostawał też w tym czasie w stosunku pracy.

Jako emeryt równocześnie prowadzący własną działalność gospodarczą i nie pozostający w stosunku pracy zainteresowany, zgodnie z cytowanym art.9 ust.5 ustawy, ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegał tylko dobrowolnie. Obowiązkowo podlegał wyłącznie ubezpieczeniu zdrowotnemu.

Obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym zainteresowany podlegał natomiast – jak słusznie stwierdził organ rentowy w zaskarżonej decyzji - z tytułu wykonywania umowy zlecenia, a to na podstawie art.6 ust.4 ustawy.

W przypadku zainteresowanego nie ma zastosowania art.9 ust.2 ustawy stosownie, do którego osoba spełniająca warunki do objęcia obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowym z kilku tytułów, o których mowa w art.6 ust.1 pkt 2, 4 – 6 i 10, jest objęta obowiązkowo ubezpieczeniami z tego tytułu, który powstał najwcześniej. Może ona jednak dobrowolnie na swój wniosek, być objęta ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi także

z pozostałych, wszystkich lub wybranych tytułów lub zmienić tytuł ubezpieczeń,

z zastrzeżeniem ust.2c i 7.

Przepis powyższy dotyczy zbiegu ubezpieczeń i statuuje możliwość wyboru jednego z nich dla osób, które podlegały obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z kilku tytułów wymienionych w tym przepisie (m.in. z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia i prowadzenia działalności gospodarczej). Zainteresowany podlegał w okresach spornych obowiązkowym ubezpieczeniom j.w. tylko z jednego tytułu, a mianowicie jako zleceniobiorca, nie doszło więc u niego do zbiegu ubezpieczeń, o którym mowa w tym przepisie i stąd przepis ten w jego przypadku nie będzie miał zastosowania.

Zaznaczyć należy, iż okoliczność, że odwołująca Spółdzielnia działała w dobrej wierze, w oparciu o wadliwe oświadczenie zainteresowanego, nie zwalnia jej z obowiązku zgłoszenia w/w do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych z tytułu umów zlecenia, bo – jak już to wskazano na wstępie rozważań – podleganie obowiązkowym ubezpieczeniom następuje z mocy prawa, sama zaś decyzja w tym zakresie ma tylko charakter deklaratoryjny, a zgłoszenie do ubezpieczeń stanowi czynność techniczną.

Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, iż zaskarżona decyzją organu rentowego jest prawidłowa, także w zakresie ustalonych w tej decyzji podstaw wymiaru składek, gdy odwołująca Spółdzielnia Mieszkaniowa w tym zakresie (matematycznych wyliczeń) nie zgłaszała żadnych zarzutów. Stąd na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie jako bezzasadne.

O kosztach orzeczono w punkcie drugim orzeczenia, po myśli art. 98 k.p.c. w związku z art.99 k.p.c. i w związku z §9 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015r. poz. 1804) obowiązującego od dnia 01.01.2016r.

(-) SSO Grzegorz Tyrka